אגרות הראי"ה - כרך ג' - אגרת תתקמז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ח' אדר שני תרע"ט
נמען: הרב זלמן פינס

הרב קוק שואל על תוצאות האסיפה ועל הצירים לפריז. 'אנכי אינני פוליטיקני' - הרב קוק רואה את הצד הטוב שבכל תנועה, גם ב'אגודת ישראל'. אבל רק הציונות עוסקת ברוח כללי, ורוחה מבוטא בלשון חולין; 'איה הוא רוח ה' הגדול המחיה את עמו'? הגיעה השעה של האידיאה 'ירושלים': בית דין כללי, ישיבה כללית וקרן דתית. 'אין אנו מבדילים בין איש לאיש... אבל אנו מבדילים בין קודש לחול', והקודש מקדש את החול. 'סוכת דוד נופלת' במישור הפוליטי כי אין קורא בשם ה', ויש להתחיל בעיתונות ובספרות. בארץ התעמולה תפעל טוב יותר, אבל צריך להיזהר מיצרות הלב'.

עיקרי הדברים

- לא פוליטיקאי.
- חסר רוח כללי של קודש.
- מוסדות כלליים.
- הבדלה בין קודש לחול.
- מערכה פוליטית ממקור הקודש.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

ב"ה[1], ח' אד"ש[2] עטר"ת[3]. [ח' אדר שני תרע"ט (1919). הרב קוק שהה אז בלונדון]

שלו'[4] וברכה לכ'[5] ידי"נ[6] הרב המאוה"ג[7] אוצר נחמד סוע"ה[8] נדיב ונעלה מו"ה[9] זלמן פינס [ראו כרך ג', אגרת תתקמב] שליט"א[10] וכא"ל[11] שוי"ר[12], אחדשה"ט[13] באה"ר[14].

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 אד"ש - אדר שני
3 עטר"ת - השנה תרע"ט (1918/1919) - כתובה במילה "עטרת"
4 שלו' - שלום
5 לכ' - לכבוד
6 ידי"נ - ידיד נפשי
7 המאוה"ג - המאור הגדול
8 סוע"ה - סיני ועוקר הרים
9 מו"ה - מורנו הרב
10 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
11 וכא"ל - וכל אשר לו
12 שוי"ר - שלום וישע רב
13 אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
14 באה"ר - באהבה רבה

הנני מחכה לדעת תוצאות פרטיות ומעשיות בדבר האסיפה, ואם כבר שולחו הצירים לפריס, [ועידת "אגודת ישראל" שנתכנסה בציריך באדר תרע"ט, והחליטה לשלוח משלחת לוועידת השלום בפריס] ואם תפקידם ישמר שלא לנגע בנחלת הפוליטיקה הכללית, וכפי מה שהודיעני בטובו הגאון דקאוונא [הרב אברהם דובער כהנא שפירא; ראו כרך ג', אגרת תתקמו] שליט"א הלא ככה הסכימו.

אנכי אינני פוליטיקני, ולא אוכל להתגדר בענינים של פירוד הדעות. הנני רואה רק את הצד הטוב שבכל הופעה ואליו אני מתיחס באהבה ויקר, ע"כ[15] אני מקוה שגם מתנועתה של אגו"י[16] [אגודת ישראל] ישע וטוב יצמח לב"י[17]. אבל כ"ז[18] לא די שאיננו מרפה את חובתנו ברוממות דגל "ירושלים" [תנועת "דגל ירושלים" שייסד הרב קוק בלונדון בתרע"ח] כ"א[19] עוד מחזק את החובה. הא כיצד, הכל עוסקים בפעולות קצובות, ואגודיות, אין שום אגודה שתעסוק ברוח כללי כ"א הציוניות, והיא רוחה הכללי הוא מבוטא בביטוי של חולין, שאין בו הבלטת עצמיותה של נשמת הקודש אשר לישראל. ואיה הוא רוח ד' הגדול המחיה את עמו ומעודדו לתחייתו, איה הוא הרוח הכמוס בטהרתו בלב כל הגוי כולו, ששמר את צביונו בהתקשרו בעוצם תוכן-קודש הקדשים אור ד' אשר בעצמיותה של נשמתו, האפשר שלא ידובר מזה דבר בצמצום הרעיון לשם ריכוז האומה בא"י[20] שהוא כח הכובד של מנת חיי האומה כעת, ואם ידובר יהיה בא כגרזימי הזו הבאה באחרונה, זה אי אפשר.

על כן השעה הגיעה להאידיאה "ירושלים" שתשא את נסה. [על פי ישעיהו יא, יב] הארת התנועה הלאומית ממקור הקודש זהו סך הכל של חפצנו. ואל ניבהל מפני האצילות והרוחניות שבתנועתנו, על הרוח הנעלה אנו חיים, וסוד רוח ד' הוא מעורר את כל עצמת התחיה, על כן אנו דוברים שלו' אל הכל, ואנו מגלים שבכל תנועה חילונית שיחש אהבה לכלל האומה וארץ ישראל קבוע בה, אור הקודש נוצץ הוא. ולמעשה, הכי מעט הוא אם נהיה מיוחדים לנס הקודש שבכלל האומה, להיות נושאי כלי ד', ביסוד ב"ד[21] כללי בעיה"ק[22], ישיבה כללית, קרן דתי כללי, [תכניותיו של הרב קוק, שהתגשמו לימים בייסוד הרבנות הראשית (תרפ"א) וישיבת "מרכז הרב" (תרפ"ד)] בתור חטיבה לאומית, ובכלל ע"י[23] שתי התנועות "ציון" ו"ירושלים" הכל מתאחד. אין אנו מבדילים בין איש לאיש במדידה של מדת כשרותו המיוחדה, אבל אנו מבדילים בין קודש לחול, שהם הם צריכים להיות כל אחד שלם במחיצתו, והקודש מקדש את החול לאשרו וטובתו, וחלילה להחול לחלל את הקודש, כי נפשו הוא חובל.

כעת הפסקתי את הפעולות האגיטציוניות לשעה מפני שבאי כח המזרחי באו ועוסקים באנרגיה בשלהם, [נציגי תנועת "המזרחי" פעלו אז בלונדון לגיוס חברים] ואיני חפץ שתהיה ביניני התחרות תגרנית. אקוה כי ההמון הגדול ביושר טבעיותו יכיר סו"ס[24] את ההכרח שבתנועתנו, וכל האגודות השונות יכירו כי הננו באים לחזק ולנשא את כל היד העסוקה בבנין ובתחיה, וכולם יעשו לנו אוהבים, וכולם ימסרו לנו דברים, מיני סמים וקטורת לעצור כל

---

15 ע"כ - על כן
16 אגו"י - אגודת ישראל
17 לב"י - לבית יוסף
18 כ"ז - כל זה
19 כ"א - כי אם
20 בא"י - בארץ ישראל
21 ב"ד - בית דין
22 בעיה"ק - בעיר הקודש
23 ע"י - על ידי
24 סו"ס - סוף סוף

מגיפה [על פי במדבר יז, יב–יג] של הרס ושממון, ולהחיות רוח נדהמים, ולקרא באומץ בישראל ובעולם, זכרו מרחוק את ד' וירושלים תעלה ע"ל[25]. [ירמיהו נא, נ]

ויותר מכל לגבי פעולה, נכבדה היא ההכרחיות של הכנתנו לקראת מערכה פוליטית נובעת ממקור הקודש. סוכת דוד נופלת היא [על פי עמוס ט, יא: "אקים את סוכת דוד הנופלת"] במעמד הפוליטי כעת מפני שאין קורא בשם ד', [על פי ישעיהו סד, ו] ואין מדבר בחזקה באומץ לב ורוח נגד כל העמים, כי את מעמדם הם מהרסים אם הם מעכבים את גאולתנו, או הם ממעטים את צביונה בשעת הכושר. כעת פעולה זו צריכה להיות מתחילה בחיים ובספרות, ואנו צריכים ליסד עתונים מיוחדים לשם אגיטציה זו, ואפילו אם לימים רחוקים יוכלו הפירות להיגמר אין אנו פטורים מנטיעת העץ, והמפעל מצד עצמו קדוש ומלבב הוא, ופועל ברוח החיים שבו על כל המערכה, של סדרי הפדות והעליה מן הגולה אל הגאולה, יותר מכל מעשה גשמי ממשי.

אני אומר את אמרתי לא מפני הפעולות שאקוה ממנה לבד, כי"א ביותר מפני הכרת האמת שבה, ומלא תקוה אני שכח האמת יתגלה בהמון פעולות טובות וגדולות, וימצא את הכשרונות הראויים בגדלם לבסס בפועל את הדברים, שלפני מחולשת כחי הנם רק עומדים בחזון רוח.

אמת הדבר שכתב כת"ר[26] שאפשר לקוות כי בע"ה[27] כשיזכנו לעלות לא"י[28], [הרב קוק שב לארץ באלול תרע"ט] משם תוכל האגיטציה המסודרת לפעול יותר את פעולותיה, אבל רחמי שמים אנו צריכים ביחוד שלא נכשל באותו הפח של צרות הלב, המעורר מדינים ומחפש מומים. ניחל שיחננו ד' באור פניו, ויכין לבבנו לברכת דממת והשלו'[29], בשובו שבות עמו לנוה קדשו. [על פי תהלים קכו, א ושמות טו, יג]

והנני חותם בברכה, ושמחת הפורים [האגרת נכתבה כשבוע לפני פורים] כנה"י[30] ונפש דוש"ת[31] באה"ר,

אברהם יצחק הכהן קוק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

25 ע"ל - על לבבכם
26 כת"ר - כבוד תורתו
27 בע"ה - בעזרת השם
28 לא"י - לארץ ישראל
29 והשלו' - והשלום
30 כנה"י - כנפשו היקרה
31 דוש"ת - דורש שלומו ותורתו